

ASOCIÁCIE POLIO V SR

Z obsahu:

- 1. Naša petícia**
- 2. Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím
v roku 2014**
- 3. Stretnutie s priateľmi z Maďarska**

2/2014

Ročník XIX.

Rekondičný pobyt v Máji

Naša PETÍCIA

Tento rok bol, myslím pre nás obrnárov, trochu výnimočný. Možno si spomeniete, že do Informátora č. 1 v marci 2011 som napísal príspevok s názvom „*Bojová úloha*“, v ktorom som reagoval na výzvu Anky Porembovej robiť konečne niečo s, pre nás obrnárov, veľmi nevýhodnou kategorizáciou kúpeľnej starostlivosti, konkrétne pokúsiť sa dosiahnuť, aby sa dostala naspäť do kategórie A, v ktorej sú z verejného zdravotného poistenia hrazené zdravotnícke úkony a služby takmer v plnom rozsahu (paušálny poplatok 1,66 € na deň si hradí pacient sám). Záver toho príspevku obsahoval nasledovné slová (kurzívou je text z mojej odpovede Anke): „*Toľko teda moja reakcia na Tvoj podnet, verím že sa nám aj spoločnými silami podarí niečo dosiahnuť. Máme pred sebou ešte celkom dosť rokov na to, aby sme o to bojovali zanietene, nie vlašne.*“ Takže toto je naša spoločná bojová úloha. Nebude to jednoduché a je to beh na dlhé trate, ale verím, že sa nám to podarí. Zaslúžime si to.“

Nuž priznám sa, z mojej strany bol ten boj skôr vlašný ako zanieteny a až do nášho víkendového stretnutia tohto roku v máji v hoteli Satelit v Piešťanoch sa neudialo zhola nič. Na víkendovke sa však táto téma vďaka Anke, Janovi Bartkovi, Jožkovi Danekovi a mnohým ďalším otvorila znovu a s oveľa väčšou naliehavosťou ako predtým a začalo sa (konečne!) aj niečo konkrétne diať. Pokúsím sa tu zrekapitulovať, čo sa udialo za tých pár mesiacov od začiatku mája, čo sme urobili a aké sú dnes, koncom októbra, predbežné výsledky našich snáh.

Od májovej víkendovky to malo pomerne rýchly spád – v priebehu niekoľkých málo týždňov sme v spolupráci s Ankou Porembovou a Janom Bartkom pripravili text petície, ktorou sme sa chceli obrátiť na verejnosť. Chvíľu to síce trvalo, kým sme sa dopracovali ku konečnému zneniu, ale výsledný text bol uspokojivý a akceptovaný väčšinou z nás. Dohodli sme sa nakoniec na tom, že túto našu iniciatívu nebudeme spájať so žiadnymi inými iniciatívami, ani so žiadnymi politickými stranami alebo hnutiami. Na stretnutí bratislavskej skupiny AP 17. júna sme sa dohodli na ďalších krokoch, významným momentom bolo, že priamu pomoc a podporu nám na tomto stretnutí ponúkla Ing. Vrábľová, predsedníčka SZTP: prvú stovku podpisov pod našu petíciu vyzbieral Miloš Stilhammer už o niekoľko dní na to na celoslovenských oslavách Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím v Senici, prázdne petičné hárkky sme následne rozosieli ďalším a ďalším našim členom, ale aj dobrovoľníkom. Zopár z vás sa v tom čase rozbehlo do kúpeľov, zásobili sme vás petičnými hárkami tiež.

Začiatkom júla sme napísali všetkým, ktorých adresy, také či onaké, máme, aby ste sa zapojili do zbierania podpisov. Silnú podporu sme hneď od začiatku získali aj od našich priateľov v Čechách a na Morave, ktorých priamo oslovila Marika Mruzková – podpisy pod petíciu pribúdali na papieri, aj na internete, rozvíjalo sa to veľmi sľubne. Koncom augusta sme mali pod strechou niečo cez 2 400 podpisov, vedeli sme, že prídu ďalšie a tajne sme dúfali, že sa snáď dostaneme aj cez tri tisícky. Túto hranicu sme však prekonalí už niekedy okolo 25. septembra, hranicu štyroch tisíc sme dosiahli

niekedy začiatkom októbra, päť tisíc 13. 10.... nebudem vás ale ďalej napínať – v konečnom súčte sa nám spoločnými silami, s výdatnou pomocou našich priateľov, známych, kolegov, rodinných príslušníkov, susedov, ale aj mnohých neznámych podporovateľov, a to tak doma, ako aj v Českej republike a príležitostne aj v ďalšej bližšej či vzdialenejšej cudzine podarilo zozbierať

celkom **7 331 podpisov**. Z pohľadu našich očakávaní na začiatku je to priam neuveriteľné číslo, nie?

Na ministerstvo zdravotníctva som ráno v piatok 24. októbra 2014 odovzdal do podateľne list adresovaný ministerke zdravotníctva SR, p. Zuzane Zvolenskej (jeho text pozri ďalej), jeho prílohu tvorilo jednak podporné stanovisko MUDr. Emílie Gazdíkovej z Trenčianskych Teplic (jeho plný text uvádzame s jej súhlasom v prílohe), ale najmä 364 petičných hárkov, na ktorých bolo celkom 6 683 podpisov, a kópia petície z internetovej stránky portálu changenet.sk, ktorú podporilo 428 signatárov, suma sumárum to bolo 7111 podpisov pod našu petíciu (ten rozdiel medzi 7 331 a 7 111 je spôsobený tým, že 11 zaplnených petičných hárkov s 220 podpismi,

ktoré vyzbierala PhDr. Račková z Úradu verejného zdravotníctva, som dostal niekoľko dní po tom, čo som petičné hárky odovzdal na ministerstvo; (načím dodať, že tá obálka sa jej z akéhosi neznámeho dôvodu vrátila späť a musela ju poslať znova). List s petičnými hárkami a ďalšími prílohami mi v podateľni prijali, potvrdili príjem a týmto sa naša petičná akcia v tejto fáze skončila.

Neskončilo sa však naše úsilie dosiahnuť želanú zmenu. Pred 24. októbrum 2014 sa diali i udiali aj ďalšie veci, ktoré tu hodno spomenúť, zopár ďalších sa snáď ešte udeje.

Po stretnutí Rady AP v Trenčianskych Tepliciach (píšeme o tom na inom mieste) som oslovil prof. Lisého a dohodol som si s ním stretnutie. Uskutočnilo sa v utorok 8. 10. v jeho pracovni na 11. poschodí ružinovskej nemocnice a trvalo asi 30 minút. Vysvetlil som mu, čo sme urobili v tejto veci od júna t. r. a ako prebieha zber podpisov pod našu petíciu, uviedol som tiež, že petíciu spolu s podpornými stanoviskami pôjdeme odovzdať na MZ SR 24. 10. Prof. Lisý mi v tejto súvislosti poradil, aby sme rozhodne oslovili prof. Petra Turčániho, PhD., ktorý je dnes hlavným odborníkom MZ SR pre neurológiu a ktorý bude určite oslovený ministerstvom, aby k našej veci vypracoval odborné stanovisko. Prof. Turčáni je prednostom neurologickej kliniky UNB na Mickiewiczovej ul. v Bratislave a na tomto poste vystriedal prof. Traubnera.

V stredu 15. 10. som napísal e-mail prof. Turčánimu, v ktorom som ho stručne informoval o našej iniciatíve a požiadal ho aj o prípadné osobné stretnutie, na ktorom by som mu podrobnejšie vysvetlil, o čo nám ide. Zatiaľ sa neozval, myslím však, že títo ľudia sú vyťažení viac ako dosť, takže som trpezlivý, nejdem ho nejako naháňať.

Do našej iniciatívy vstúpil nečakane návrh zákona ministerstva zdravotníctva, ktorým sa mení a dopĺňa ten NÁŠ zákon č. 577/2004 Z. z. Využili sme však ponuku NROZP a do pripomienok cez portál právnych predpisov sme vložili tú našu, obsahujúcu štyri body. Okrem tých známych troch sme tam na odporúčanie Zuzky Baranovej a jej okruhu vložili aj štvrtú, ktorej podstatou je vyňať chabé obrny spôsobené nadmerným užívaním alkoholu z kategórie A a dať ich do kategórie B, dôvody sú jasné – kto sa dobrovoľne upil k chabej obrne (samozrejme, nie detskej), nech si za služby spojené s liečbou platí zo svojho (ja by som im to dal uhradiť celé, aj so zdravotnými výkonmi). Následne mi dr. Mamojka, predseda NROZP, poslal pozvánku na 17. 10. na pracovné stretnutie na MZ SR, ktorého obsahom bolo prerokovanie našej pripomienky, označenej vo všetkých bodoch ako zásadnej. Pán Mamojka ma varoval, že sa mám pripraviť na to, že to nebudú akceptovať s odôvodnením, že je to „nad rámec súčasného návrhu zákona“, čo sa nakoniec aj stalo. Na stretnutí na Limbovej 2 som strávil asi 50 minút, venovali sa mi štyri dámy na čele s generálnou riaditeľkou legislatívno-právnej sekcie, Mgr. Kristínou Plačekovou, a musím povedať, že napriek tomu, že našu pripomienku neakceptovali, mal som zo stretnutia celkom dobrý pocit. Dostali sme totiž prísľub, že našou pripomienkou, návrhom, ktorý označili za jeden z mála vecne opodstatnených a odborne zdôvodnených, sa budú určite zaoberať pri najbližšom otváraní zákona, čo môže byť už v tomto roku (tento súčasný ich návrh zákona ide do NR SR 7. novembra). Informovali ma, že zaradenie PPS do zoznamu chorôb, resp. do zoznamu prioritných chorôb by nemal byť žiadny problém, s tou našou kľúčovou požiadavkou – preradenie naspäť do kategórie A, sa vraj budú určite zaoberať a vyžiadajú si k tomu odborné stanoviská príslušných odborných spoločností SLK. Generálna riaditeľka si odo mňa vyžiadala e-mailový kontakt, na ktorý ma bude informovať o ďalších krokoch. Aj keď je to na hranici naivity a blbosti (mojej vlastnej), nemám pocit, že by sme túto bitku prehrali. Uznávam, že naša pripomienka so štyrmi bodmi je naozaj nad rámec existujúceho návrhu zákona, keď si pozriete tie pripomienky, takej tam, okrem tej našej, snáď niet. Ideme však ďalej, po odovzdaní petície sa to cele začne posudzovať od začiatku, verím, že sa ešte dostaneme k slovu a budeme si to môcť ísť obhájiť.

Ako som o tom hovoril na našom rekondičnom pobyte v auguste, oslovil som začiatkom októbra tvorcov rozhlasovej relácie K VECI s ponukou odvysielať niečo 24. 10. k Svetovému dňu boja proti detskej obrne. Niekoľko dní pred týmto dátumom ma kontaktoval p. Boris Koreň, dramaturg relácie, a našu ponuku prijal s tým, že sa veľmi radi budú tejto téme v ten deň venovať. Keďže som ale v tom čase mal byť v Budapešti, dohodli sme sa, že rozhovor prednahráme pár dní predtým a vysielat sa to bude v piatok niekedy v čase od 18:15 do 18:45. Povedal, že to bude rozhovor len so mnou, do tých

6-7 minút sa aj tak viac nezmestí. Ako to dopadlo, možno viete, ak nie a máte prístup k internetu, možno to nájsť v archíve Slovenského rozhlasu na tejto adrese (môj vstup je posledným v poradí, nasleduje za rozhovorom s ministrom R. Kaliňákom: <http://static-edia.rtvs.sk/items/213/544e14ec636dc.mp3>). Samotný rozhovor s redaktorkou p. Kupcovou trval takmer 25 minút, do éteru išla z toho asi tretina, snáď sa mi tam podarilo povedať to podstatné. Inak, to, čo som napísal, p. Koreňa zaujalo natoľko, že mi ponúkol dve hodiny v programe Nočná pyramída (beží po správach o 22 h) a že môj e-mail posúva jej tvorcom. Uvidíme, či z toho niekedy niečo bude.

Televízia a tvorcovia relácie Ambulancia, ktorým som ponúkol natočiť jeden diel o detskej obrne a s ktorými sme sa ešte koncom augusta dohodli na takom predbežnom, prípravnom osobnom stretnutí zatiaľ mlčia. Keďže sa to má vysielat až budúci rok, predpokladám, že to má ešte čas, budeme ich určite kontaktovať.

Toľko teda krátka rekapitulácia diania okolo našej spoločnej veci. Chcel by som sa aj na tomto mieste poďakovať vám všetkým, ktorí ste sa do zbierania podpisov pod našu petíciu zapojili. Urobili ste všetko, čo ste každý/každá v rámci svojich individuálnych možností urobiť mohli. Nie je pritom rozhodujúce, koľko podpisov kto získal, snažili sme sa všetci, rozhodujúce je, že tých podpisov sa nám spoločnými silami podarilo získať tak veľa. Možno niekto povie, že to veľa vôbec nie je, ale keď si uvedomíme, že nás podporilo 13 ľudí z tisícky obyvateľov Slovenska, vôbec to nie je málo, závideli by nám to aj niektoré politické strany.

Naša vec pokračuje ďalej, urobili sme jeden dôležitý krok, teraz budeme čakať, ako na našu petičnú akciu zareaguje ministerstvo. Verím, že sa dostaneme k slovu a že dostaneme šancu svoje požiadavky zdôvodniť a obhájiť, verím, že prevážia odborné argumenty a zmenu sa nám podarí dosiahnuť. Držme si k tomu palce. V nasledujúcom, prvom budúcoročnom čísle Informátora vám, dúfam, prinesieme ďalšie dobré správy.

Štefan Grajciar

Prílohy:

List členom Asociácie polio v SR z 11. 7. 2014:

Milí priatelia,

na našom tohtoročnom víkendovom stretnutí v Piešťanoch sme sa rozhodli, že na problém dostupnosti kúpeľnej starostlivosti pre ľudí, ktorí v detstve prekonali detskú obrnu, upozorníme prostredníctvom petície, ktorou sa obrátíme na širokú občiansku verejnosť. V priebehu nasledujúcich týždňov sme následne sformulovali text petície a mohli sme začať so zbieraním podpisov na jej podporu.

Členom našej Asociácie, ktorí majú prístup na internet, sme petičný hárok poslali pred niekoľkými dňami v elektronickej podobe s tým, že si ho sami vy-

tlačia a budú vo svojom okolí zbierať podpisy na podporu našich požiadaviek. Petíciu sme rozbehli koncom júna, prvé podpisy a širokú podporu sme získali od účastníkov MDOZP v Senici i celej členskej základne SZTP a vďaka našej Marike nám podpisy pod našu petíciu pribúdajú aj od našich priateľov, známych i neznámych podporovateľov v Českej republike. Naša petícia je zverejnená aj na internete a možno ju podporiť aj tam (<http://www.changenet.sk/?section=kampane&x=780672>; pripomíname však, že každý môže petíciu podpísať len raz).

Vám, členom, ktorí prístup k internetu nemáte, posielame petičný hárok v prílohe. Pod petíciu sa môže podpísať každý dospelý človek, ktorý súhlasí s jej obsahom, predpokladáme teda, že podpisy budete zbierať vo svojom najbližšom okolí – od členov rodiny, susedov, priateľov, známych, ale i náhodných „okoloidúcich“. Nemáme určené, koľko podpisov na jej podporu je potrebné získať, našim cieľom je však, samozrejme, získať tých podpisov čo najviac.

Cieľom tejto petície je dosiahnuť zmeny v legislatíve, ktorá upravuje podmienky kúpeľnej starostlivosti pre ľudí s následkami po detskej obrne. Petícia sa týka všetkých takýchto ľudí na Slovensku, nielen členov našej Asociácie, predpokladáme však, že ju podporíte hlavne vy, naši členovia, a vašim prostredníctvom aj ďalší. Je zrejmé, že ak chceme niečo dosiahnuť, musíme sa o to snažiť predovšetkým my sami, nikto iný to za nás neurobí. Teraz je teda príležitosť na aktivitu a pridať sa k podporovateľom petície. Je to naša spoločná petícia, je to náš spoločný záujem, veríme, že sa nám spoločným úsilím podarí jej základný cieľ splniť.

Petíciu chceme odovzdať na ministerstvo zdravotníctva 24. októbra 2014, teda v deň, ktorý je vyhlásený za Svetový deň boja proti detskej obrne. Podpisy pod petíciu budeme teda zbierať do 10. októbra t. r. a prosíme vás, aby ste petičné hárkky s podpismi zaslali na adresu Asociácie polio do toho termínu. V prípade, že by ste potrebovali viac hárkov, napíšte alebo rovno zatelefonujte (02/2070 2336; 0905 542 748), pošleme vám ich.

Štefan Grajčár

List ministerke zdravotníctva SR, p. Zuzane Zvolenskej, odovzdaný na MZ SR 24. 10. 2014 spolu s petičnými hárkami:

Vážená pani ministerka,

dovoľujem si obrátiť sa na Vás v mene občanov Slovenskej republiky, ktorí v ranom detstve prekonali detskú obrnu (poliomyelitídu, Heine-Medinovu chorobu), a požiadať Vás o presadenie zmien v zákone č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, ktorých cieľom je zabezpečiť vyššiu faktickú dostupnosť kúpeľnej starostlivosti pre túto skupinu pacientov na Slovensku.

Podstatou zmien, ktoré navrhujeme, je:

1. v „Indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť“, ktorý tvorí prílohu č. 6 zákona č. 577/2004 Z. z., časť VI. Nervové choroby, **zmeniť kategóriu B** úhrady z verejného zdravotného poistenia (indikácie, pri ktorých je zdravotná starostlivosť plne hrazená z verejného zdravotného poistenia a služby nie sú hrazené z verejného zdravotného poistenia) **na kategóriu A** (indikácie, pri ktorých je zdravotná starostlivosť plne hrazená z verejného zdravotného poistenia a služby sú čiastočne hrazené z verejného zdravotného poistenia) a medzi indikácie kúpeľnej starostlivosti zaradiť aj postpoliomyelitický syndróm (kód diagnózy G14);
2. aby predmetnú zmenu bolo možné urobiť, do „Zoznamu prioritných chorôb“, ktorý tvorí prílohu č. 3 zákona č. 577/2004 Z. z., zaradiť chorobu „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom diagnózy G14 podľa MKCH, verzia 2010 (tomuto kroku musí ešte predchádzať zaradenie choroby „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom G14 do „Zoznamu chorôb“, ktorý tvorí prílohu č. 1 k zákonu č. 576/2004 Z. z.).

Svoje návrhy si dovoľujeme zdôvodniť nasledovne:

Poliomyelitída (detská paralýza, detská obrna) je ochorenie, ktoré spôsobuje vysoko infekčný poliovírus, ktorý postihuje nervové vlákna uložené v predných rohoch miechy, ale ničí aj centrá predĺženej miechy a tiež napadá motorickú kôru mozgu. Dôsledkom je, že asi u 50 % na začiatku úplne ochrnutých osôb ostávajú trvalé následky v podobe úplného alebo čiastočného ochrnutia svalov dolných a horných končatín, ako aj trupu.

Postpoliomyelitický syndróm (PPS) je neurodegeneratívne ochorenie, ktoré postihuje obrnárrov približne 15 až 40 rokov po zotavení sa z akútneho prvotného infikovania vírusom. Všeobecne sa akceptuje teória o tzv. „nervovej únave“, pri ktorej dochádza k poškodeniu zvyškových motorických neurónov v dôsledku dlhodobého, niekoľkoročného preťaženia kontinuálnou kompenzáciou a remodelovaním nových vlákien, čo vedie k ich postupnému poškodeniu.

Posledná veľká epidémia detskej obrny vypukla vo svete koncom tridsiatych rokov minulého storočia a v priebehu nasledujúcich dvoch desaťročí zasiahla celý svet. Jej výskyt v bývalom Československu kulminoval v rokoch 1939-1956, kedy bolo infikovaných takmer 13 tisíc osôb, najmä detí v ranom veku, nakoľko sa proti tomuto ochoreniu v tom čase u nás neočkovalo. Vďaka rozsiahlym očkovacím programom sa šírenie a ďalší výskyt detskej obrny podarilo vo väčšine rozvinutých krajín zastaviť a dnes detská obrna priamo ohrozuje už len niekoľko krajín rozvojového sveta, v ktorých sa očkovací program nerealizuje. Posledný výskyt ochorenia detskej obrny bol na území bývalého Československa zaznamenaný v r. 1960 a Československo patrilo medzi prvé krajiny na svete, kde sa ochorenie detskej obrny podarilo úplne vyhubiť.

Ľudia s následkami po detskej obrne, mnohí z nich s rozvinutým postpoliomyelitickým syndrómom, sú však dodnes medzi nami. Podľa odhadov Svetovej zdravotníckej organizácie dnes žije na svete 15-20 miliónov ľudí s týmto ochorením, v Európe je podľa údajov Európskej únie polio v súčasnosti asi

700 tisíc ľudí, ktorí prekonalí detskú obrnu. V Českej republike sa ich počet odhaduje na 15 tisíc, na Slovensku na asi 5-6 tisíc (žiadne oficiálne štatistiky však o tom neexistujú), potešujúce však je, že počet ľudí s touto diagnózou u nás trvale klesá a nehrozí tu už žiadny nárast.

Ako z predchádzajúceho textu vyplýva, ľudia, ktorí pred desaťročiami prekonalí detskú obrnu, majú dnes zväčša 60 a viac rokov a drvivá väčšina z nich napriek svojmu ťažkému zdravotnému postihnutiu celý život pracovala. Dnes sú však väčšinou už ekonomicky neaktívni a ich zdravotný stav a životné podmienky sú kvôli dlhodobému ochoreniu horšie ako zdravotný stav a životné podmienky väčšiny ostatných v tejto vekovej skupine na Slovensku. Následky detskej obrny, vrátane rozvinutého postpoliomyelitického syndrómu, sa výrazným spôsobom podpisujú pod zhoršujúce sa zdravie pacientov a jediným overeným spôsobom, ako tento proces spomaliť, je podľa najnovších vedeckých poznatkov a odporúčaní pravidelná, opakujúca sa rehabilitácia a kúpeľná liečba. Tá je však vzhľadom na výšku finančných nákladov pre väčšinu obnárrov na Slovensku podľa súčasne platnej právnej úpravy dostupná len vo veľmi obmedzenej miere. Ochorenie „stavy po poliomyelitíde“ bolo prijatím zákona č. 577/2004 Z. z. v indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť preradené z kategórie A do kategórie B, čím sa kúpeľná starostlivosť pre väčšinu z nich stala fakticky nedostupnou. V praxi to znamená, že náklady na indikovaný 21-dňový kúpeľný pobyt sú vo výške až niekoľko sto eur, čo je suma, ktorú si málokto z nich môže vzhľadom na výšku svojho dôchodku dovoliť. Dostupnosť primeranej kúpeľnej a rehabilitačnej liečby je pritom základnou podmienkou na to, aby sa ich zdravotný stav výraznejšie nezhoršoval, je tiež dôležitým predpokladom udržania kvality ich života, zabezpečenia sebestačnosti a prevenciou neskoršej plnej závislosti na sociálnej pomoci a starostlivosti druhých.

Cieľom navrhovanej zmeny je zabezpečiť návrat do stavu pred r. 2005, teda návrat k indikovanej kúpeľnej starostlivosti, pri ktorej zdravotná starostlivosť je plne hrazená z verejného zdravotného poistenia a služby sú čiastočne hrazené z verejného zdravotného poistenia, ide teda o preradenie diagnózy „stavy po poliomyelitíde“ z kategórie B naspäť do kategórie A. Dovolil by som si na tomto mieste ešte uviesť, že v Českej republike je postpoliomyelitický syndróm zaradený do kategórie „komplexná kúpeľná liečebno-rehabilitačná starostlivosť“ s indikovanou dĺžkou liečby 21 dní a s možnosťou jej predĺženia, liečbu možno pritom absolvovať 1x za 12 mesiacov.

Navrhujeme tiež, aby sa v indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť, ktorý tvorí prílohu č. 6 zákona č. 577/2004 Z. z., pri čísle indikácie VI/2 uvádzali dve podkategórie:

- stavy po poliomyelitíde a postpoliomyelitický syndróm, kódy diagnóz B91 a G14, zaradiť do kategórie A,
- chabé obrny (okrem poúrazových), kódy diagnóz G54.0 – G54.8, G62.0 – G62.9, A80.0 – A80.9, ponechať v kategórii B.

Predpokladom uskutočnenia uvedeného návrhu je, aby choroba „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom G14 podľa MKCH-10 bola zaradená do „Zoznamu chorôb“, ktorý tvorí prílohu č. 1 k zákonu č. 576/2004 Z. z., a následne

aby choroba „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom G14 bola zaradená do zoznamu prioritných chorôb (príloha č. 3 zákona č. 577/2004 Z. z.), na základe ktorého sa predpisuje kúpeľná starostlivosť.

Na podporu uvedených zmien koncom júna t. r. iniciovala Asociácia polio v SR, Republiková špecifická organizácia Slovenského zväzu telesne postihnutých, petíciu, ktorú si Vám týmto dovoľujeme predložiť spolu s podporným odborným stanoviskom MUDr. Emílie Gazdíkovej, vedúcej lekárky HS. Prameňný Dvor v Trenčianskych Tepliciach, ktorá sa ako praktický neurológ liečbe pacientov s prekonanou poliomyelitídou venuje niekoľko desiatok rokov. Podporu pre naše návrhy na zmenu zákona č. 577/2004 Z. z. sme získavali aj prostredníctvom internetu, kde nás podporilo 428 signatárov, petičné hárky, ktoré prikladáme, podpísalo celkom **6 683** signatárov, občanov Slovenskej republiky, ale aj občanov ďalších krajín, najmä z Českej republiky, spolu sme takto získali podporu **7 111** signatárov.

Chcel by som Vás ešte informovať o tom, že na základe výzvy Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím (ktorej sme členom prostredníctvom našej strešnej organizácie, Slovenského zväzu telesne postihnutých) sme sa ako Asociácia polio v SR, RŠO SZTP, v ich mene zúčastnili na medzirezortnom pripomienkovom konaní k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý MZ SR začiatkom septembra t. r. predložilo na MPK. Prostredníctvom Portálu právnych predpisov sme svoje návrhy, formulované ako zásadné, uplatnili v stanovenej lehote a priložili k nim aj príslušné odôvodnenie. Okrem návrhov uvedených vyššie, sme návrh ešte rozšírili o ďalší bod – aby sa v Indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť pri indikácii č. VI/1 – chabé obrny (okrem pourazových) vrátane poinfekčných polyradikuloneuritíd do 12 mesiacov po odznení akútneho štádia, ktorá je zaradená do kategórie A, vyňali exotoxické chabé obrny spôsobené alkoholom a tie preradiť do kategórie B, nakoľko sme presvedčení, že kúpeľná starostlivosť o pacientov s ochoreniami, ktoré si sami spôsobili nadmerným užívaním alkoholu, by nemala byť takmer úplne hradená z verejného zdravotného poistenia a preto ju navrhujeme zaradiť medzi indikácie v kategórii B, v ktorej služby nie sú hradené z verejného zdravotného poistenia. Domnievame sa, že týmto by sa dostatočne kompenzovali prípadné náklady na úhradu kúpeľnej starostlivosti o pacientov so stavmi po detskej obrne, hradené takmer úplne z verejného zdravotného poistenia tým, že v indikačnom zozname budú opäť v kategórii A.

Na pracovnom stretnutí k predmetnému návrhu zákona, ktorého som sa v mene predkladateľa návrhu, Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím, zúčastnil v piatok 17. októbra t. r. na Vašom ministerstve, naša pripomienka nebola akceptovaná s odôvodnením, že je nad rámec predkladaného návrhu. Od generálnej riaditeľky legislatívno-právnej sekcie, Mgr. Kristíny Plačekovej, som však dostal prísľub, že ministerstvo sa touto pripomienkou určite bude zaoberať už pri najbližšej príležitosti, keď sa bude zákon

č. 577/2004 Z. z. znova otvárať, veľmi pravdepodobne ešte v tomto roku, nakoľko ju považujú za odborne zdôvodnenú a vecne opodstatnenú. Veríme, že sa tak naozaj stane a že odborné argumenty, podporené aj touto petíciou, pomôžu nakoniec presadiť našu kľúčovú požiadavku – zabezpečiť lepšiu faktickú dostupnosť pravidelnej a cielenej kúpeľnej starostlivosti pre pacientov, ktorí v detstve prekonalí detskú obrnu, poliomyelitídu.

Vážená pani ministerka,

svoju žiadosť o presadenie zmien v zákone č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, ktorých cieľom je zabezpečiť faktickú dostupnosť kúpeľnej starostlivosti pre túto skupinu pacientov na Slovensku, si Vám dovoľujeme predložiť symbolicky 24. októbra, v deň, ktorý si Svetová zdravotnícka organizácia pripomína ako Svetový deň boja s detskou obrnou. Slovenská republika patrí medzi 99 % krajín sveta, kde sa vďaka dôslednej vakcinácii detská obrna už niekoľko desaťročí neobjavila. Žijú tu však – podobne ako takmer všade inde na svete – ľudia, ktorí nemali to šťastie a s trvalými následkami po detskej obrne, mnohí vrátane rozvinutého postpoliomyelitického syndrómu, sa snažia vysporiadať najlepšie ako vedia. Dostupná a opakovaná kúpeľná liečba môže významne pomôcť zabrániť výraznému zhoršovaniu ich zdravotného stavu, zlepšiť kvalitu ich života a pomôže zabezpečiť ich sebestačnosť a neodkázanosť na pomoc druhých. Sme presvedčení, že tých niekoľko málo sto obrnárův, ktorí sú dnes ešte fyzicky schopní absolvovať indikovanú 21-dňovú kúpeľnú starostlivosť, za to stojí.

V mene všetkých obrnárův na Slovensku, v mene členov Asociácie polio v SR i mene svojom vlastnom Vám ďakujem za porozumenie a ústretovosť.

S úctou

PhDr. Štefan Grajcar

*predseda Rady Asociácie polio v SR, RŠO SZTP;
predseda petičného výboru a zástupca pre styk s orgánmi verejnej správy*

Prílohy:

- **364** petičných hárkov na podporu návrhov na zmeny v zákone č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, obsahujúcich spolu 6683 podpisov
- kópia petície, ktorá bola dostupná na stránke portálu changenet.sk (<http://www.changenet.sk/?section=kampane&x=780672>) v termíne od 4. 7. 2014 do 17. 10. 2014, a zoznam jej 428 signatárov
- podporné stanovisko MUDr. Emílie Gazdíkovej, vedúcej lekárky HS. Pramenný Dvor v Trenčianskych Tepliciach

Na vedomie:

- Národná rada Slovenskej republiky, výbor pre zdravotníctvo
- Prof. MUDr. Peter Turčáni, PhD., hlavný odborník MZ SR pre neurológiu

Podporné stanovisko MUDr. Gazdíkovej z 22. 9. 2014:

Eradikáciou poliomyelitídy (poliomyelitis anterior acuta – M. Heine Medin) v 60. rokoch minulého storočia prudko poklesol záujem odbornej aj laickej verejnosti o toto ochorenie vo všetkých rozvinutých krajinách, teda aj u nás. Tento pokles záujmu vychádzal z predstavy, že ide o stacionárny stav po akútnej fáze ochorenia bez progresie. Zaradením veľkej väčšiny postihnutých do pracovného procesu a aktívneho života bol považovaný celý rehabilitačný proces za vyriešený. Systematická starostlivosť v tzv. polio poradniach s možnosťou pravidelného ústavného rehabilitačného a kúpeľného liečenia zanikala. Zostala možnosť absolvovania kúpeľnej liečby v skupine „X“ – s plným hradením liečenia, ubytovania a stravovania na základe odsúhlaseného návrhu na kúpeľnú liečbu.

Od 80. rokov minulého storočia sa začína odborná neurologická pozornosť venovať tzv. postpoliomyelitickému syndrómu. Po desaťročia stabilizovaný stav u postihnutých paretickou formou poliomyelitídy v detstve a v mladosti začal sa zhoršovať hlavne v oblasti myoskeletárnej a neuromuskulárnej. Medzi hlavné klinické prejavy patria: nadmerne zvýšená únavnosť, úporné bolesti svalov a kĺbov, zvýraznenie slabosti v paretických svaloch, slabosť vo svaloch i pôvodne zdravých.

Tento stav je spôsobujú najpravdepodobnejšie:

- narastajúce degeneratívne zmeny a deformácie pohybového aparátu, ktoré súvisia s dlhoročnou pohybovou inkoordináciou a nefyziologickým preťažovaním a opotrebovaním, ako aj vplyvom veku,
- progresívnou postpoliomyelitickou deterioráciou funkcie motorického motoneurónu.

Intenzita subjektívnych ťažkostí (hlavne bolesti a veľká únavnosť) závisí na stupni pôvodného poškodenia, ale nepochybne na miere celoživotnej fyzickej a psychickej záťaže.

Liečba postpoliosyndrómu si vyžaduje individuálny prístup odborníkov (neurológa, ortopéda, odborníka pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu, internistu aj psychológa).

Neoddeliteľnou súčasťou komplexnej liečby má byť rehabilitácia a v rámci najkomplexnejšej kúpeľná liečba. Táto je v podľa platného Indikačného zoznamu pre kúpeľnú starostlivosť (Príloha č. 6 k zákonu č.577/2004 Z. z. a zákona 26. júna 2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.580/2004 o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve...) indikovaná v skupine B VI/2 B 91 s dĺžkou pobytu 21 dní s možnosťou úhrady z prostriedkov verejného zdravotného poistenia najviac raz za dva roky.

V rámci kúpeľnej liečby sú využívané prírodné liečivé zdroje: termálne a minerálne vody vo forme kúpeľov v bazénoch a vo vaniach, tieto pôsobia relaxačne a hyperemizujúco, analgeticky, ľahšie sa tu uplatnia aktívne pohyby pri reedukácii oslabených svalových skupín čo má priaznivý, aj psychologický efekt. Využívajú sa peloidy/aplikácia rašelinových zábalov, minerálneho fanga na postihnuté lokality s dokázaným analgetickým, hyperemizujúcim a tým myorelaxačným účinkom. Z fyzikálnych procedúr sa využívajú všetky,

ktoré uvoľňujú mäkké tkanivá (masáže klasické, reflexné, vírivé kúpele, parafínové zábaly). Z elektroliečebných procedúr tie, ktoré pôsobia hyperemizujúco. Bolo dokázané, že postpoliomyelitické svaly zle tolerujú chlad a pokles teploty svalu zníži jeho silu. V rámci liečby pohybom je vykonávaná individuálna liečebná telesná výchova s dôrazom na nepreťažovanie, ciele na svalstvo nepreťažované chôdzou a statickou záťažou, vyťahovaním skrátených štruktúr, nácvik správneho postoja, chôdze a nácvik správneho dýchania. Výsledky kúpeľnej liečby sú dobré, dochádza k redukcii bolestí svalstva končatín, chrčtice, sekundárnych artrotických bolestí, k zlepšeniu celkovej mobility a nie v poslednom rade k psychickej relaxácii.

Opakovaná kúpeľná liečba pre týchto pacientov neznamena luxus, redukuje bolesti, udržiava mobilitu, a tým aj pracovnú schopnosť alebo samoobsluhu pacienta. Vedie k redukcii často nevhodnej, ale naordinovanej analgetickej polypragmázie s mnohými vedľajšími účinkami.

Kúpeľná liečba má byť nedeliteľnou súčasťou komplexnej zdravotnej starostlivosti postihnutých detskou obrnou.

MUDr. Gazdíková Emília
ved. lekár HS.Pramenný Dvor

Text pripomienky NROZP k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z.:

K návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov predkladá NROZP nasledujúce doplňujúce návrhy:

K čl. I:

1. V prílohe č. 3 zákona č. 577/2004 Z. z. do zoznamu prioritných chorôb žiadame zaradiť chorobu „postpoliomyelitický syndróm“, kód G14.

2. V Indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť (príloha č. 6 zákona č. 577/2004 Z. z.; tabuľková časť – časť VI. Nervové choroby) text pri čísle indikácie VI/2 upraviť nasledovne:

– Úhrada z verejného zdravotného poistenia: A

Číslo indikácie: VI/2A

Kód diagnózy: B91, G14

Indikácia: Stav po poliomyelitide
a postpoliomyelitický syndróm

Návrh vyhotovuje: neurológ, lekár FRLB, všeobecný lekár

Dĺžka lieč. pobytu (dni): 21

Kontraindikácie:

Poznámka: Kúpeľnú starostlivosť možno pri týchto indikáciách uhrádzať z prostriedkov verejného zdravotného poistenia najviac raz za dva roky

– Úhrada z verejného zdravotného poistenia: B	
Číslo indikácie:	VI/2B
Kód diagnózy:	G54.0-G59.8, G62.0-G62.9, A80.0-A80.9
Indikácia:	Chabé obrny (okrem poúrazových)
Návrh vyhotovuje:	neurológ, lekár FRLB, všeobecný lekár
Dĺžka lieč. pobytu (dni):	21
Kontraindikácie:	
Poznámka:	Kúpeľnú starostlivosť možno pri týchto indikáciách uhrádzať z prostriedkov verejného zdravotného poistenia najviac raz za dva roky

3. V Indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť (tamtiež) pri indikácii č. VI/1 – chabé obrny (okrem poúrazových) vrátane poinfekčných polyradikuloneuritíd do 12 mesiacov po odoznení akútneho štádia, ktorá je zaradená do kategórie A, vyňať exotoxické chabé obrny spôsobené alkoholom a tie priradiť k číslu indikácie VI/2B (v zmysle 2. bodu vyššie).

V bodoch 1 až 3 ide o pripomienky zásadné.

K čl. III

Do „Zoznamu chorôb“, ktorý tvorí prílohu č. 1 k zákonu č. 576/2004 Z. z., žiadame zaradiť chorobu „postpoliomyelitický syndróm“, kód „G14“ (podľa Medzinárodnej klasifikácie chorôb, verzia 2010)

Ide o pripomienku zásadnú.

Odôvodnenie:

Poliomyelitída (detská paralýza, detská obrna) je ochorenie, ktoré spôsobuje vysoko infekčný poliovírus, ktorý postihuje nervové vlákna uložené v predných rohoch miechy, ale ničí aj centrá predlženej miechy a tiež napadá motorickú kôru mozgu. Dôsledkom je, že asi u 50 % na začiatku úplne ochrnutých osôb ostávajú trvalé následky v podobe úplného alebo čiastočného ochrnutia svalov dolných a horných končatín, ako aj trupu.

Postpoliomyelitický syndróm (PPS) je neurodegeneratívne ochorenie, ktoré postihuje obrnávov približne 15 až 40 rokov po zotavení sa z akútneho prvotného infikovania vírusom. Všeobecne sa akceptuje teória o tzv. „nervovej únave“, pri ktorej dochádza k poškodeniu zvyškových motorických neurónov v dôsledku dlhodobého, niekoľkoročného preťaženia kontinuálnou kompenzáciou a remodelovaním nových vlákien, čo vedie k ich postupnému poškodeniu.

Následky detskej obrny, vrátane rozvinutého postpoliomyelitického syndrómu, sa výrazným spôsobom podpisujú pod zhoršujúce sa zdravie pacientov a jediným overeným spôsobom, ako tento proces spomaliť, je podľa najnovších vedeckých poznatkov a odporúčaní pravidelná, opakujúca sa rehabilitácia a kúpeľná liečba. Tá je však vzhľadom na výšku finančných nákladov pre väčšinu z nich podľa súčasne platnej právnej úpravy dostupná len vo veľmi obmedzenej miere. Ochorenie „stavy po poliomyelitíde“ bolo prijatím zákona č. 577/2004 Z. z. v indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť preradené z kategórie A do kategórie B, čím sa kúpeľná starostlivosť pre väčšinu z nich stala fakticky nedostupnou. Dostupnosť primeranej kúpeľnej a rehabilitačnej liečby je pritom základnou podmienkou na to, aby sa ich zdra-

votný stav výraznejšie nezhoršoval, je tiež dôležitým predpokladom udržania kvality ich života, zabezpečenia sebestačnosti a prevenciou neskoršej plnej závislosti na sociálnej pomoci a starostlivosti.

Cieľom navrhovanej zmeny je zabezpečiť návrat do stavu pred r. 2005, teda návrat k indikovanej kúpeľnej starostlivosti, pri ktorej zdravotná starostlivosť je plne hradená z verejného zdravotného poistenia a služby sú čiastočne hradené z verejného zdravotného poistenia, ide teda o preradenie diagnózy „stavy po poliomyelitíde“ z kategórie B naspäť do kategórie A.

Navrhujeme tiež, aby sa v indikačnom zozname pre kúpeľnú starostlivosť, ktorý tvorí prílohu č. 6 zákona č. 577/2004 Z. z., pri čísle indikácie VI/2 uvádzali dve podkategórie:

- stavy po poliomyelitíde a postpoliomyelitický syndróm, kódy diagnóz B91 a G14, zaradiť do kategórie A,
- chabé obrny (okrem poúrazových), kódy diagnóz G54.0 – G54.8, G62.0 – G62.9, A80.0 – A80.9, ponechať v kategórii B.

Predpokladom uskutočnenia návrhu uvedeného pod bodom č. 3 v predchádzajúcej časti je, aby choroba „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom G14 podľa MKCH-10 bola zaradená do „Zoznamu chorôb“, ktorý tvorí prílohu č. 1 k zákonu č. 576/2004 Z. z., a následne aby choroba „postpoliomyelitický syndróm“ s kódom G14 bola zaradená do zoznamu prioritných chorôb (príloha č. 3 zákona č. 577/2004 Z. z.), na základe ktorého sa predpisuje kúpeľná starostlivosť.

Navrhujeme súčasne, aby sa pri indikácii č. VI/1 – chabé obrny (okrem poúrazových) vrátane poinfekčných polyradikuloneuritíd do 12 mesiacov po odoznení akútneho štádia, ktorá je zaradená do kategórie A, vyňali exotoxické chabé obrny spôsobené alkoholom a tie priradili k číslu indikácie VI/2B (v zmysle 3. bodu návrhu). Kúpeľná starostlivosť o pacientov s ochoreniami, ktoré si sami spôsobili nadmerným užívaním alkoholu, by nemala byť takmer úplne hradená z verejného zdravotného poistenia, preto ju navrhujeme zaradiť medzi indikácie v kategórii B.

Na podporu uvedených zmien iniciovala Asociácia polio v SR, republiková špecifická organizácia Slovenského zväzu telesne postihnutých, petíciu, ktorú spolu s podpornými odbornými stanoviskami chce odovzdať na Ministerstvo zdravotníctva SR 24. októbra 2014 – v deň, ktorý si Svetová zdravotnícka organizácia pripomína ako Svetový deň boja s detskou obrnou. K 25. 9. 2014 petíciu podporilo už viac ako 3500 občanov Slovenskej republiky, Českej republiky a niektorých ďalších krajín.

Vypracoval: **Štefan Grajciar, Milan Měchura**
V Partizánskom, 25. 9. 2014

Zasadnutie Rady AP v Trenčianskych Tepliciach

Po dlhšom čase sa zasadnutie Rady Asociácie polio v SR, rozšírené o členov kontrolnej komisie, konalo mimo Bratislavu, konkrétne v Trenčianskych Tepliciach, mnohým z nás veľmi dobre známym z rôznych príležitostí,

vrátane kúpeľných pobytov. Pre mňa to bola v tomto smere vlastne premiéra, od r. 2010, teda odkedy som v pozícii predsedu našej asociácie, sme takéto „výjazdové“ zasadnutie nemali. To, ktoré sa malo uskutočniť, pre mňa premiérové, ešte vlní, sme museli nakoniec zrušiť, keďže som sa dosť neplánovane rozhodol stráviť niekoľko týždňov na lôžku po operácii zlomenej stehennej kosti. Dosť nezvyčajná zábavka, ale čo už, telu nerozkážeš...

Stretli sme sa v sobotu 27. septembra 2014 predpoludním v útulnom penzióne Lívia, nachádzajúcom sa kúsok od pešej zóny. Okrem Danice Kôbölövej, ktorá kvôli výronu kolena musela zostať doma, prišli všetci, ktorých zoznam vidáte na poslednej strane nášho Informátora, poniektorí si dokonca priniesli aj svoje polovičky ako posily (Jozef, ja).

Do práce sme sa pustili hneď po obede, program bol viac ako bohatý, ukázalo sa to na sklonku dňa, keď sme zhodne skonštatovali, že ešte by sme nejakú hodinku potrebovali na to, aby sme prediskutovali úplne všetko.

Na programe sme mali celkom trinásť bodov, k tým najdôležitejším bodom v krátkosti niekoľko slov:

1. Vrátili sme sa k oboom našim hlavným akciám v tomto roku – májovej víkendovke v hoteli Satelit i augustovému týždňovému rekondičnému pobytu v hoteli Máj, oboje v Piešťanoch. Obe podujatia sme všetci zhodne ohodnotili ako veľmi vydažené, veľká vďaka za ich prípravu i priebeh patrí Alicke Sucheji, ktorá to všetko zvládla na výbornú.

Bezprostredne na to sme sa zaoberali otázkou, kde a kedy by sme sa mohli zísť budúci rok. Volaniu po opätovnom zaradení zariadenia Chemes na Zemplínskej Šírave by sme veľmi radi vyšli v ústrety, závisí to však na tom, v akom stave toto zariadenie aktuálne je a do akej miery by vyhovovalo našim potrebám – dohodli sme sa, že si to preveríme, zistíme priamo na mieste, ako to tam vyzerá a zariadime sa podľa toho.

Dohodli sme sa však predbežne na tom, že víkendový pobyt skúsime vybaviť niekde na strednom Slovensku (momentálne je táto záležitosť v štádiu rokovania o cenovej ponuke). Rekondičný pobyt by sa mal konať v Dudinciach, ale aj to je v štádiu rokovania. Presné informácie o oboch podujatiach dostanete začiatkom roku 2015.

2. O našej petičnej akcii píšem samostatne na inom mieste, tu len zrekapitulujem, že sme túto tému na Rade rozobrali do najmenších detailov – zhodnotili sme zrealizované kroky, vyjadrovali sme sa veľmi pochvalne k aktivite všetkých, ktorí sa s veľkou vervou pustili do zbierania podpisov na petičné hárky. Za zmienku stojí, že k 26. 9. 2014 petíciu podpísalo 3 139 signatárov, z toho 390 na internete, predpokladali sme, že do konca akcie, teda do polovice októbra, by našu petíciu mohlo podporiť až 4 000 ľudí...

Oboznámili sme sa s obsahom podporného stanoviska, ktoré nám zaslala MUDr. Emília Gazdíkova, náš strážny anjel, t. č. pôsobiaci v Trenčianskych Tepliciach (plné znenie prinášame v inom príspevku v tomto čísle), informoval som aj o krokoch, ktoré ešte mienime podniknúť na získanie podpory našich požiadaviek. Dohodli sme sa tiež, že petíciu budeme adresovať priamo ministerke zdravotníctva, p. Zuzane Zvolenskej, a že kópiu listu zašleme aj do Národnej rady Slovenskej republiky, konkrétne výboru pre zdravotníctvo.

3. Aktivitami, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s našom petičnou akciou, sme sa venovali v ďalšom priebehu zasadnutia:

- nadväzne na naše diskusie počas májovej členskej schôdze Jožko Danek, člen Rady AP, oslovil iniciatívne ako súkromná osoba verejnú ochrankyňu práv, JUDr. Dubovcovú, s požiadavkou, aby sa vyjadrila k dlhodobému nekonaniu MZ SR pokiaľ ide o adekvátnu zdravotnú starostlivosť o pacientov s následkami po detskej obrne – ombudsmanka vo svojej odpovedi poukázala na to, že predmetná vec je v kompetencii ministerstva zdravotníctva, preto jeho list odstupuje ministerstvu na ďalšie vybavenie;
- listy s informáciami o našich aktivitách, ale i o konferencii Európskej únie polio, ktorá sa uskutočnila koncom júna 2014 v Amsterdame, postúpime vybraným odborným lekársym spoločnostiam Slovenskej lekárskej spoločnosti, ale aj na lekárske fakulty vysokých škôl na Slovensku;
- odovzdávaniu našej petície na MZ SR 24. 10. 2014, na Svetový deň boja proti detskej obrne, by sa mala venovať pozornosť aj v relácii Slovenského rozhlasu „K veci“, vysielanej po večerných správach, teda niekedy v čase od 18.15 do 18.45 h;
- problematike detskej obrny a jej následkom u pacientov tu na Slovensku by sa mal venovať aj jeden diel relácie Ambulancia, ktorá sa premiérovovo vysiela každý utorok večer na STV 2. Program jednotlivých dielov je na tento rok už stanovený, téma detskej obrny by preto mala byť odvysielaná niekedy v prvej polovici budúceho roka;
- na podnet PhDr. Račkovej z Úradu verejného zdravotníctva (mnohí si ju pamätáte z nášho rekondičného pobytu v Piešťanoch v auguste, kedy prišla medzi nás) napísala Zuzka Baranová príspevok do časopisu Bedeker zdravia, ktorý je určený najmä širokej komunite lekárov na Slovensku, aj tento krok by mal pomôcť dostať tému detskej obrny do pozornosti tých, ktorí sa starajú, resp. mali by sa starať o naše zdravie...

4. Pomerne veľa času sme venovali aj novele „nášho“ zákona, t. j. zákona č. 577/2004 Z. z., ktorú na medzirezortné pripomienkové konanie začiatkom septembra predložilo ministerstvo zdravotníctva SR. Novela sa síce nijako netýka „našej veci“ (ide v nej o upresnenie ustanovení v súvislosti s vyberaním poplatkov a doplatkov zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti od občana, ako napr. poplatok za vystavenie receptu, poplatok za potvrdenie o návšteve lekára a pod.), prostredníctvom Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím sme však dostali príležitosť predložiť požiadavky obsiahnuté v našej petícii takto s predstihom ako pripomienku k navrhovanej novele zákona. Tejto téme sa podrobnejšie venujeme na inom mieste v tomto čísle, tu len spomeniem, že príležitosť sme využili a svoje pripomienky (= petičné požiadavky) sme v stanovenom limite (do 24. 9. 2014) zaslali na NROZP, ktorá ich následne prostredníctvom elektronického Portálu právnych predpisov predložila ministerstvu.

Výjazdové zasadnutie Rady AP skončilo v nedeľu dopoludnia po raňajkách, ukázalo sa, že to bol celkom dobrý nápad a predbežne sme sa dohodli, že niekedy v budúcnosti si to zopakujeme.

Štefan Grajčár, predseda Rady AP v SR

Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím v roku 2014

Tohtoročné oslavy Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím sa podujala zorganizovať veľmi aktívna Okresná organizácia SZTP zo Senice pod záštitou primátora mesta Ing. Ľubomíra Parízka. Toto veľmi vydarené podujatie sa uskutočnilo v príjemnom prostredí rekreačného areálu Kunovská priehrada neďaleko Senice, v dňoch 25. – 27. júna 2014. Za našu Asociáciu som sa zúčastnil ja s mojou dobre platenou asistentkou, manželkou.

Po ubytovaní sa, v peknom a čistom turistickom hotelíku Nad plážou, sme sa naobedovali a stretli sa všetci pod rozsiahlejším plážovým prístreškom, nakoľko nad priehradou sa nebezpečne prevalovali dažďom hroziace mraky.

Po úvodnom privítaní predsedníčkou OC p. Vizváryovej a predsedníčky SZTP pani Ing. Moniky Vráblovej sa ujali slova p. primátor Senice, p. starosta Šaštína a vedúci Úradu práce a soc. vecí Senica, ktorý nám popriali veľa športových úspechov, na poobedie počas športových hier ešte znesiteľné počasie, ale na večer a noc predpovedali silnú búrku.

Po krátkej technickej inštrukcii k následným športovým súťažiam sme sa rozišli k jednotlivým stanovišťam hier. Organizátori pre nás pripravili súťaže v ruských kolkoch, v hode loptou na basketbalový kôš, v hode oceľovými krúžkami na kolík, v hode granátom na cieľ, strieľanie hokejkou do bránky, hod šípkami na terč a nakoniec slalom vozíčkarov.

Po technickej prestávke na vyhodnotenie jednotlivých súťaží bolo pripravené slávnostné odovzdávanie medailí a drobných cien pod holým nebom na pláži a v bufete pred hotelom. Lenže ako sa hovorí „organizátor mieni, pán-božko mení“, dohnala sa sľúbená búrka a tak sme sa zrýchlenými pohybmi presunuli do maličkého jedálneho hotelu, do ktorej sme naznašali stoličky z celého areálu. Aspoň sme mali bližšie k sebe. Po veselom odovzdaní medailí a cien za športové výkony sa pri harmonike rozprúdila veselá zábava so spevom zo všetkých kútov našej vlasti až do neskorej noci. V speve dominovala naša polio-áčka Marika Leskovská, ktorá na tomto stretnutí reprezentovala farbu OC SZTP Košice.

Po raňajkách bola na programe prechádzka po okolí peknej a perfektne udržiavanej Kunovskej priehrady, alebo pre niektorých po večerných spevokoch vítany, voľný program.

Ja som sa zúčastnil v zastúpení našej RŠO zasadnutia RR SZTP, kde som predniesol náš plán s petičnou akciou za preradenie našej diagnózy „postpoliomyelitický syndróm“ do skupiny diagnóz kategórie A. Pani predsedníčka našu iniciatívu plne podporila a ako prvá podpísala náš petičný hárok, po nej všetci členovia RR, ktorí prisľúbili podporu, že zabezpečia podpisy aj vo svojich materských organizáciách.

Nakoľko RR sa zúčastnili viacerí účastníci v zastúpení, RR nebola uznášaná schopná.

Pani predsedníčka tak iba zhodnotila predchádzajúce uznesenia, poukázala na problémy s predsedom OC Rožňava, informovala o podaných projektoch na vydávanie časopisu TP+TP a časopisu Vozíčkar, o organizač-

ných a finančných problémoch septembrovej Kremnickej barličky, na ktorú sa odsúhlasil príspevok vo výške 30 Eur na účastníka. V rôznom informovala o organizovaní Benefičného koncertu v Istropolise a o prvom kole výstavy Svet ako ho vidíme my, ktorá sa konala v Chorvátskom múzeu v Bratislave – Devínskej Novej Vsi, a mala obrovský úspech.

Po chutnom obede sme sa autobusom organizátorov premiestnili do Domu kultúry v Senici, kde sme spolu s manželkou neúnavne vysvetľovali dôvody a zbierali ďalšie podpisy pre našu petíciu. Podarilo sa získať viac ako sto podpisov. Na úvod pracovného poobedia k nám prehovorili p. Vizváriová a p. Vráblová. Po nich mala pripravené svoje informácie pani vedúca oddelenia MÚ Senica o sociálnom zabezpečení občanov a sociálnych domovoch v okresoch Senica a Skalica. Po nej pracovníčka MPSVaR predniesla prehľad o x-tých zmenách v znení zákona č. 447 o kompenzáciách. Počas prednášok nám naši hostitelia poskytli občerstvenie vo forme pekárenských výrobkov, ako skalický trdelník, makovník, moravský koláčik či šamróľka, upečených v chránených dielňach okresov Senica a Skalica a podali kávu a minerálku. Po prednáškach bola krátka prestávka a večera, pripravená a servírovaná kuchármi a pomocníkmi z nášho hotelíka na priehrade.

Po chutnej večeri naši organizátori zabezpečili fantastický kultúrny program, na ktorý si pozvali aj domácich členov SZTP z bližšieho i ďalšieho okolia.

V rámci kultúrneho programu nám do tanca i na počúvanie zahrli Senickí heligonkári so širokým repertoárom záhoráckych i slovenských ľudových pesničiek. Zbor senických dôchodcov – učiteľov nám na striedačku s heligonkármi zaspievali svoj repertoár ľudoviek.

Počas veľkej prestávky bolo pripravené odovzdávanie Ocenení SZTP pre zaslúžilých členov a funkcionárov. Ceny odovzdávali okrem predsedníčky SZTP, riaditeľky RC a predsedníčky OC Senica aj primátor mesta Senica a starosta mesta Šaštín-Stráže. Počas slávnostného odovzdávania ocenení sa nám vymenili muzikanti a po krátkej prestávke sa začala tá pravá tanečná zábava pre všetkých tancachtivých, bez rozdielu používania kompenzačných pomôcok, ktoré väčšinou ležali opustené pod stolmi. Počas občerstvovacích prestávok sa na trikrát losovala veľmi-veľmi bohatá tombola od našich sponzorov, na ktorú však bolo pripravených veľmi málo tombolových lístkov, takže viacerým sa ani neumožnilo ľahko zbohatnúť. Počas zábavy nám organizátori pripravili aj tzv. druhú večeru, salámový nárez s pečivom, paprikou a paradajkou, a na stoly položili známy Skalický rubín. Najsmutnejším bodom, inak krásneho večera, bolo oznámenie, že posledný autobus smerom na priehradu bude pristavený o 23. hodine a kto ho nestihne, pôjde taxíkom, za vlastné.

Záverom sa predsedníčka SZTP poďakovala organizátorom tohoročných osláv MDOZP ako aj ich mnohým sponzorom za perfektné pripravené oslavy a vysoko nastavenú latku kvality. Potom oslovila OC Levice, ako budúcich organizátorov MDOZP, ktorí pre nás zabezpečili v dňoch 1.-3. júla 2015 bezbariérový Park hotel v Hodkovciach, neďaleko Dudiniec.

Po raňajkách sme sa vzájomne rozlúčili a pospomínali na našu známu rozhlasovú rozprávku s jej parafrázovanou rozlúčkou „skončil sa už príbeh ten, skryl sa zase do písmen, a o rok opäť v tento čas, stretneme sa niekde zas“.

Miloš Stilhammer

Rekondičný pobyt v hoteli MÁJ Piešťany

Vždy, keď prídem do hotelu MÁJ v Piešťanoch, mi príde ľúto, že toto zariadenie nepatrí nám – zdravotne postihnutým, pretože za týmto účelom bolo postavené. Ale nie o tom som chcela. To len taká nostalgia za niečím, čo malo byť a nie je.

Nuž teda v tomto hoteli sa zišli členovia Asociácie polio na 7-dňový rekondičný pobyt. Bolo to 17. augusta. Keďže účastníci prichádzali z celého Slovenska – od krajného východu po Bratislavu, trúsili sme sa celé predpoludnie. Najdojímavejšie sú vždy chvíle príchodu – niektorí sa nevideli celý rok, iní len od víkendového stretnutia začiatkom mája, alebo sa nevideli aj viac rokov. Prvotný zhon pri ubytovaní ustal až niekedy po obede, na ktorom sa už stretlo všetkých 44 účastníkov.

Popoludní sa už rozbehli stretnutia jednotlivých partií, ktoré sa stmelili už pred mnohými rokmi. Podľa toho už robím aj ubytovanie, aby mali k sebe blízko, trebárs aj na debaty cez balkón. Po večeri sme sa stretli na členskej schôdzi. Tu si účastníci vypočuli rôzne organizačné pokyny a kde nás predseda oboznámil s rôznymi novinkami, ako aj o tom, ako pokračuje naša petícia. (Píše o tom v článku na inom mieste tohto časopisu.)

Keďže sme pri príchode dostali aj rozpis procedúr, pondelok ráno sme sa za nimi rozbehli po celom prízemí hotelu. Všetci, ktorí milujú vodu a plávanie, naplno využívali bazén už od nedele. Voda v ňom bola veľmi príjemná na naše ubolené kĺby. Mnohí účastníci si ešte dokúpili procedúry, aby využili tých pár dní na zlepšenie svojho zdravotného stavu.

Samozrejme, že na našom pobyte nemohol chýbať náš „dvorný diskdžokej“ Ďuri, ktorý sprevádza všetky naše akcie už vyše 20 rokov. Aj teraz nám spríjemnil dva večery hudbou do tanca aj na počúvanie. Dvakrát mal aj hotel vlastnú hudbu a tak nebola núdza, ako vyplniť letné večery.

Týždeň ubehol ako voda a prišlo zasa nedeľné ráno, kedy sme sa rozchádzali do svojich bližších aj vzdialenejších domovov so želaním „stretneme sa nabudúce!“

Spomínala Alica Suchá

Z víkendového setkání slovenských obrnářů s maďarskou účastí

Druhý májový víkend jsme se jako každoročně v tomto období vybrali s manželem do Piešťan na setkání členů Asociace polio Slovenska. Čekalo nás příjemné slunečné počasí. Prosluněné byly i srdečné setkání opět po roce. Parta obrnářů se vždy ráda vidí. A nebyla to leccaká parta! Kromě nás přichozích z Čech letos přijela početná delegace z Maďarska. Když mi předseda slovenské AP Štefan Grajcár avizoval, že přijedou, hned jsem uvažovala, jestli to budou ti sami, co byli předloni na Festivale v Janských Lázních. A byli – manželé Olga a Tamas Kertészovci, manželé Klára a Jan Schweitzerovi, Erzsébet Nagyová a náš všem známý tlumočník Karol Felegyi.

Co bylo důvodem jejich návštěvy? V Maďarsku se vyčlenila z celostátní organizace tělesně postižených – MEOSZ nejdříve sekce polio a nyní založili nadaci maďarské polio – Magyar polio alapítvány. Partnerským organizacím rozeslali dotazník, kterým chtěli zjistit, jaké podmínky a zkušenosti pro obrnáře jsou v tom kterém státě při prosazování a obhajování práv nejenom tělesně postižených a jaké jsou podmínky v léčbě postpolio syndromu. Chtěli by navázat kontakty s EPU, ale nemají finance na vysoké členské. Navrhují spojení v rámci Visegrádské čtyřky a v jejím zastoupení účast v EPU. Účastníci tohoto jednání předběžně pověřili předsedu slovenské AP Štefana Grajcára, aby zjistil možnosti takového členství v EPU na blížící se konferenci v Amsterdamu.

V Maďarsku je odhadem 3 500 obrnářů, z toho 10 % je organizovaných v sekci polio. Současně navazují kontakty s členy, aktivizují se. Cílem je být spolu a bojovat za svá práva.

V roce 2000 zahájili léčebnou rehabilitaci obrnářů v Maďarsku v počtu 6 lůžek, nyní až 20 lůžek na dobu čtyř týdnů. Pro polio jsou vyčleněné lázně Hévíz a pobyt je plně hrazený.

Jak zjišťuji, nadpis avizoval setkání slovenských obrnářů a já zatím píši o tom, jak je to v Maďarsku. Ale to je pro nás nové. Slovinci pokračují již v načaté a ověřené cestě. Sice podmínky v lázeňství pro ně nejsou příznivé, nejsou zařazení do komplexní lázeňské péče. Ale vydávají si svůj časopis a už teď se těší na rekondici, která se bude letos realizovat v hotelu Máj na Slňave v Piešťanech. Letní termín zaručuje příjemně prožitý víkend slovenské party obrnářů, která se nikdy nenudí. Tradice vlastní zábavy je neodmyslitelnou součástí všech těchto akcí. Z Piešťan jsme si odnesli nejenom dobrou náladu ale i různé ceny vyhrané v tombole. A maďarští přátelé odcházeli s návrhem, že příští jednání by mohlo být u nich v Budapešti. Tak viszont látásra – na sledanou!

M. Mruzková

Veľké Losiny – Stretnutie po vyše 40-tich rokoch

Vďaka Zdeňkovi Špalkovi z Karvinej, sa po dlhých rokoch uskutočnilo v dňoch 26. až 28. 9. 2014 stretnutie pacientov z detstva, vo Veľkých Losinách. Ako „pubertiaci“ sme tam strávili dlhé mesiace na liečeniach. Veľké Losiny sa nachádzajú v krásnej prírode Jeseníckych hôr. Kúpele nie sú veľké, ale o to krajšie, v nádhernom lesoparku, s malým potôčikom Losinka, a útulnými cukrárnami a kaviarňami. Na stretnutí sa zúčastnilo cez 20 dospelákov, a traja „havkáči“. Väčšina z nás bola ubytovaná v penzióne Horinka, blízko kúpeľov. Ubytovanie bolo v pohode, viaceré izby bezbariérové, takže problém nemali ani vozíčkári. Hneď v piatok sme mali zabezpečenú večeru aj s posedením, v neďalekom Mira bare. Niektorí z nás sa museli predstaviť, keďže sme sa za tie roky troška zmenili. „Chlapci“ zmohutneli, a „dievčatá“ trochu „dozreli“, ale stále pekné a vysmiaté, ako v mladosti. Človek síce starne, ale dušou je stále mladý... Tak to bolo aj v našom prípade. Väčšina mala pripravené fotky z mladosti, pri ktorých sa spomínalo na rôzne huncútstva, ktoré sme stvárali, a na sestričky, hlavne však na obľúbenú pani Kolářovú. Boli sme nadšení stretnutím, a niektorí mali veru aj slzy v očiach. Milé spomí-

nanie nám spríjemnili traja naši gitaristi, Karel Majer, Jarek Boško a môj, tiež „chlapec“ Ondrej. Všetci spievali ako o dušu, hlavne československé šlágre, folk, no sem tam sa prihlásil aj starý dobrý Beatles. Niektorí nevydržali, i náš Peter Barčík, a predviedli svoje tanečné kreácie s nezabudnuteľným „ploužákom“. Zábava to bola výborná, až do neskorých nočných hodín.

V sobotu dopoludnia sme sa vybrali do hlavného cieľa našich spomienok, do bývalej detskej liečebne, „Šestky“ (VI – dnes Šárka), na vopred dohodnuté stretnutie. Sadli sme si do klubovne, akoby za mlada, a za sprievodu pani manažérky kúpeľov, ktorá nás oboznámila z ich históriou, i zo zmenami, ktoré sa tam udiali; vynárali sa nám rôzne príhody z detstva. Po spoločných rozhovoroch sme si prezreli izby, jedáleň, procedúry i bazén. Všetko samozrejme vynovené. Trocha sme zosmutneli, keď sme videli veľa vyrúbaných stromov v lesoparku, za účelom stavby veľkého thermalparku s hotelom. Nedávno tu ešte bolo malé termálne kúpalisko, jediné na severnej Morave. Po prehliadke sme sa spoločne pred budovou vyfotili. Prechádzku lesoparkom sme ukončili pri hlavnej liečebni „Trojke“, dnes Eliške. Posedenie na nádvorí pri kávičke nám spríjemnila návštevou „naša“ sestrička, pani Koudelková, ktorá sa dozvedela o našom stretnutí. Poznala či pamätala si nás skoro všetkých, čo bolo veľmi dojemné. Po celý čas nás sledovala drevená panna – soška, pod okrajom strechy tejto starodávnej stavby. Našťastie tu bola zachovaná pôvodná architektúra!.. Popoludnie sme si spríjemnili v termálnom bazéne, kde teplota vody je 34 °C, odporúčam, vynikajúca procedúra! Večer na nás čakala slávnostná večera so šampanským, v bývalej telocvični, ktorú prerobili na nádhernú jedáleň. Večer sme strávili v príjemnom prostredí vedľajšej kaviarne, kde sme stretli známu tvár, Frantu, ktorý tam bol na liečení. Z našej asociácie sme tam boli ešte Peťo Barčík s manželkou Boženkou a psíkom Elinkou, Zdenka a Peťo Petříkovci, a naša maličkosť. Elinka sa skamarátila s dvoma, myslím, jazvečkami, ktorí patrili Tamare Kubicovej. Naši českí kamaráti poznamenali doslova, citujem: „Příště by mělo přijet více Slováků, kteří se tady taky léčili!“?... Porozmýšľajte o tom... Bolo by dobré, znova sa stretnúť v hojnejšej účasti, trebárs o rok? Veď neopakovateľná vôňa obrovských ihličnatých stromov v tejto malebnej dedinke s kúpeľmi, vás tak očarí, že sa sem jednoducho zasa vrátite. My dvaja určite!

Zdraví vás Majuš & Ondrej Mocko

Z tejto udalosti prikladám niekoľko fotografií.

***Pri tejto príležitosti vyzývame tých našich členov, ktorí sa v detstve
liečili vo Veľkých Losinách a majú záujem o stretnutie v budúcom
roku, aby sa prihlásili u Ondreja Mocku:
tel.: 0911/750357, e-mail: anrym799@gmail.com.***

Stretnutie s priateľmi z Maďarska

V nadväznosti na stretnutie s našimi priateľmi – obrnármi z Maďarska v máji tohto roku na našej víkendovke v Piešťanoch (píše o tom Marika Mruzková na inom mieste v tomto čísle) sa 12. augusta v kaviarni – reštaurácii Au café na Tyršovom nábreží v Bratislave uskutočnilo ďalšie, tentoraz v trochu komornejšej zostave – za maďarskú stranu to boli Tamas Kertész, Erzsébet Nagy, Klára Schweitzer a Karcsi Felegyi (viac sa ich už do auta nezmestilo), našu Asociáciu som zastupoval iba ja. Hlavným cieľom stretnutia bolo sprostredkovať základné informácie o konferencii „Postpolio syndróm – stav bez hraníc“, ktorú zorganizovala Európska únia polio koncom júna v Amsterdame a na ktorej som sa zúčastnil ako jeden z mála zástupcov z krajín strednej a východnej Európy.

Na začiatku sme sa vzájomne informovali o tom, čo máme nové, no a tu sme nemohli obísť našu tému roka, petíciu. Zreferoval som, ako ďaleko sme sa pohli od mája, keď sme sa o tejto alternatíve po prvý raz trochu konkrétnejšie bavili v Piešťanoch, ako sa nám darí so získavaním podpisov na podporu našich požiadaviek a ako budeme postupovať ďalej. Samozrejme, petičný hárok som mal pripravený a bez akéhokoľvek presvedčania naň pribudli podpisy všetkých štyroch prítomných členov maďarskej Nadácie polio. Potešilo.

Potom som ich podrobne informoval o konferencii v Amsterdame – o zameraní, cieľoch, množstve a obsahovom zameraní odborných medicínskych prednášok, príspevkov samotných obrnárov z mnohých krajín sveta, o počte zastúpených krajín, celkovej účasti či o sprievodnom programe.

Nasledovalo poskytovanie informácií v opačnom garde – poslucháčom som bol tentoraz ja, informácie sa týkali konferencie, ktorú maďarská Nadácia polio plánuje zorganizovať 24. októbra 2014, teda na Svetový deň boja s detskou obrnou (že by inšpirácia aj pre nás?). Konferencia je určená odbornej medicínskej i širšej laickej verejnosti, jej cieľom je informovať o detskej obrne a postpoliomyelitickom syndróme, o tom, ako sa pristupuje k liečbe inde, i o širších súvislostiach života obrnárův v Maďarsku. Predpokladá sa, že na konferencii vystúpia zástupcovia jedného z mála špecializovaných pracoviísk, nemocnice v Koblenzi v Spolkovej republike Nemecko, konferencia by mala byť tiež príležitosťou na stretnutie zástupcov organizácií obrnárův z krajín Vyšehradskej štvorky (za Asociáciu polio ČR to bude Marika Mruzková, za Poliakov p. Malgorzata Koter-Morgowska, no a za nás autor tejto správičky).

O tom, čo bolo, ako bolo, napíšem do najbližšieho, jarného čísla Informátora.

Štefan Grajčár

„Ďakujem Vám, doktor Salk“

Kto si 28. 10. 2014 otvoril Google, tomu zaiste neunikla nevšedná milá úvodná grafika s postavičkami malých detí a ich rodičov, ktorí niesli malý transparent s týmto heslom. Išlo o pripomienku stého výročia narodenia virológa a výskumníka doktora Salka.

Kto bol Jonas Edward Salk? Ako už Google naznačil, narodil sa 28. 10. 1914 ako prvé z troch detí rusko-židovským rodičom Danielovi a Dore v najchudobnejšej časti New Yorku – v Harleme. Neskôr sa rodina presťahovala do Bronxu. I keď rodičia neoplývali bohatstvom, rozhodli sa svojim trom synom (Jonas, Herman a Lee) dopriať kvalitné štúdium. Herman sa stal veterinárom a Lee bol detský psychológ. Jonas sa ako 16 ročný dostal na strednú školu pre nadané deti City College v New Yorku. Už tu sa prejavil ako perfekcionalista. Bol známy tým, že prečítal všetko, čo sa mu dostalo do ruky. Vo veku 20 rokov získal titul bakalára v odbore chémie. Na naliehanie svojej matky odložil ambície stať sa právnikom a namiesto toho sa sústredil na prijatie na lekársku fakultu. Zapisal sa na Newyorskú Univerzitu. Počas štúdií pri privyrábal ako laborant a v lete ako inštruktor v tábore. Nejavil veľké ambície stať sa praktickým lekárom. Skôr inklinoval k výskumu, konkrétne v oblasti biochémie, neskôr bakteriológie. Jeho želaním bolo pomôcť ľudstvu všeobecne, nie len jednotlivých pacientom.

V roku 1941 v rámci postgraduálneho štúdia začal pracovať vo virologickom laboratóriu u doktora Thomasa Francisa na Michiganskej Univerzite. Pre Rockefellerovu nadáciu sa zapojil do výskumu vírusu chrípky typu B. Po absolvovaní lekárskej fakulty Salk začal pracovať ako štabný lekár v newyorskej nemocnici Mount Sinai. Po vypuknutí 2. svetovej vojny Salkovi, i keď už rodenému Američanovi, nebol ľahostajný osud i budúcnosť Európy. Zo solidarity k židom v Poľsku začali nosiť mladí americkí židovskí lekári a stážisti odznaky podpory. Na naliehanie riaditeľa nemocnice ich však odstránili, aby nimi neznepokojovali svojich pacientov. Po ukončení praxe v nemocnici Salk žiadal

o trvalé miesto vo výskume. Po určitých peripetiách a pre nedostatok miesta sa opäť za pomoci Thomasa Francisa dostal k výskumu a vývoju chrípkovej vakcíny v Michigane pre americkú armádu. Spolu vyvinuli očkovaciu látku proti chrípke, ktorú začali používať na vojenských základniach.

V roku 1947 sa Salk rozhodol nájsť inštitúciu, kde by mohol riadiť svoje vlastné laboratórium. Po tom, čo ho tri inštitúcie odmietli, dostal ponuku pracovať na Lekárskej fakulte Pittsburskej univerzity. K dispozícii však dostal stiesnené, nevyhovujúce suterénne priestory v starej mestskej nemocnici. S pomocou dotácie rodiny Mellonovej sa mu podarilo vytvoriť virologické laboratórium, v ktorom pokračoval vo výskume chrípky. Neskôr bol oslovený riaditeľom výskumu Národnej nadácie pre detskú obrnu, ktorej zakladateľom bol prezident Franklin D. Roosevelt, s požiadavkou podieľať sa na výskume tejto choroby. Salk rýchlo ponuku prijal. Ani nie preto, že by ho obrna nejako zvlášť zaujímala, skôr z dôvodov finančných, keďže jeho laboratórium v Pittsburchu nutne potrebovalo peniaze. Za finančnej pomoci Nadácie Salk mohol dobudovať svoje laboratórium a do výskumného tímu prijať ďalších lekárov.

Bola to veľká výzva a ešte väčšia zodpovednosť, najmä v čase, keď titulky novín písali o obrne ako o pohrome, keď rodičia čelili dileme a pocitom osobnej bezmocnosti uprostred nekontrolovateľnej epidémie. Dovtedy sa vedci pokúšali vyvinúť rôzne vakcíny, ale väčšinou neúspešne. Salk sa rozhodol ísť inou cestou, využil tzv. mŕtvu vakcínu. Bol presvedčený o tom, že ak je organizmus umelo vystavený neškodnej forme vírusu, telo si samo začne tvoriť protilátky, ktoré zničia a zabijú nebezpečnú formu vírusu, ak ním bude v budúcnosti organizmus infikovaný. Na rozdiel od Pasteura veril, že ochranná imunita by sa mohla vytvoriť bez infekcie živým vírusom. To už potvrdil pri vývoji vakcíny proti chrípke.

Pomocou formaldehydu Salk zneškodnil poliovírus, ale nie natoľko, aby porušil potrebnú imunitnú odpoveď na tvorbu protilátky. Tento krok bol nevyhnutný na získanie množstva čistého vírusu potrebného k vývoju a výrobe vakcíny. Výsledná injekčná vakcína bola testovaná najprv na opiciach a potom na mentálne postihnutých deťoch. Zkrátka bola vakcína podaná dobrovoľníkom. Salk si ju podal sám, svojej manželke, trom svojim deťom a laboratórnemu personálu. U všetkých sa vyvinuli protilátky proti obrne bez nežiaducich vedľajších účinkov. A tak konečne, v roku 1954 sa začalo očkovanie jedného milióna detí vo veku od šesť do deväť rokov. Dňa 12. apríla 1955, presne 10 rokov

po smrti prezidenta Roosevelta, na základe výsledkov bolo očkovanie vyhlásené za účinné a bezpečné.

Na druhý deň sa konali modlitebné zhromaždenia v kostoloch a synagógach, kostolné zvony zvonili po celej krajine, v továrňach sa na chvíľu zastavila práca. Jeden obchodník namaľoval nápis na výklad svojho obchodu: *„Ďakujem vám, doktor Salk“*.

Bolo to, akoby skončila vojna. V nasledujúcich rokoch boli zaočkované milióny detí na celom svete. Počet obetí detskej obrny rapidne klesol. Doktor Salk sa stal národným hrdinom. Získal mnoho ocenení, vyznamenaní, medailí. V roku 1958 sa dostal do Polio siene slávy, v 2007 do kalifornskej siene slávy.

Svoj objav si Salk patentovať nedal. Na svoje konto si mohol pripísať najmenej 7 miliárd dolárov. Miesto toho nechal práva voľné, aby boli vakcíny naozaj lacné a mohli sa dostať aj do chudobnejších krajín sveta. Tento krok zdôvodnil tým, že nechať si patentovať liek proti obrne by bolo rovnaké ako „nechať si patentovať slnko“.

Už v roku 1955 predstavil americký profesor Albert Sabin (1906-1993) jednoduchšiu, tzv. „živú“ perorálnu vakcínu. Salkova metóda mala vtedy nižší výskyt nežiaducich účinkov, ale tiež o niečo nižší účinok. Sabinova vakcína poskytla vyššiu mieru ochrany organizmu. Medzi oboma lekármi panoval nepriateľský vzťah. Výskumy preukázali, že Sabinova metóda bola vhodnejšia na použitie skôr v oblastiach, kde bola detská obrna endemická (t. j. vyskytujúca sa len na určitom území). Živá Sabinova vakcína sa podávala vo forme kvapiek do úst a mŕtva Salkova vakcína ako injekcia. Aj keď sa istý čas používala injekčná Salkova forma očkovania, Sabinova vakcína vo forme kvapiek „zvítazila“. Jej podanie bolo totiž jednoduchšie a lacnejšie.

Napokon obaja vedci boli ocenení Prezidentskou medailou Slobody, najvyšším americkým vyznamenaním pre civilné osoby, Salk v roku 1977, Sabin v roku 1986.

V Československu bolo koncom päťdesiatych rokov minulého storočia hlásených v priemere 600 ochorení a 50 úmrtí ročne. V roku 1957 sa v Československu začalo očkovať Salkovou vakcínou, o rok neskôr sa prešlo na Sabinovu metódu. Patrili sme k prvým štátom na svete, kde po zavedení celoplošnej vakcinácie v roku 1960 prenosná detská obrna vymizla. Naša republika bola dokonca dávaná za vzor v povinnom očkovaní. Dnes sa proti nej každoročne očkuje viac ako 98 percent detí. Po celú dobu sa u nás používa Sabinova očkovacia metóda. Od roku 2000 sa v USA používa len Salkova metóda.

Tento vedecký úspech dovolil Salkovi uskutočniť si jeho veľký sen. V kalifornskom San Diegu vo štvrti La Jolla v roku 1963 založil „Salkov ústav pre biologické štúdiá“ (The Jonas Salk Institute for Biological Studies) na podporu moderných vedeckých výskumov. Dnes zamestnáva 850 výskumníkov a patrí medzi najlepšie vedecké inštitúcie na svete v oblasti neurovied a behaviorálnych vied. Koncom minulého storočia sa zameriaval na výskum vakcíny proti AIDS, žiaľ neúspešne.

Ešte pár viet o jeho osobnom živote. Ako študent sa zamiloval do Donny Lindsayovej, dcéry bohatého manhattanského zubára. Jeho budúcemu svokrovi sa tento vzťah nepozdával, keďže Jonas pochádzal z chudobnejších pomerov. Napokon však súhlasil s podmienkou, ak jeho budúci zať získa titul

doktora medicíny (MD), čo sa lepšie bude vynímať na svadobných oznámeniach. Deň po absolvovaní lekárskej fakulty, 9. júna 1939, bola svadba. Mali spolu troch synov, Petra, Darrella a Jonathana. Peter sa podieľal na výskume AIDS, Darrell je lekár a biotechnologický vedec a Jonathan psychiater. V roku 1968 sa manželia rozviedli a v roku 1970 si Salk zobral za ženu Francoise Gilotovú, bývalú milenkú Pabla Picassa, s ktorou vyženil jej dcéru Palomu Picassovú a syna Clauda Picassa. Jonas Salk zomrel 23. júna 1995 vo veku 80 rokov v La Jolla na zlyhanie srdca. Je pochovaný v San Diegu.

Z iniciatívy Rotary International (RI), Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a UNICEF bol 24. október vyhlásený za „Svetový deň proti detskej obrne“ (malo to byť na počesť jeho narodenia, RI však uviedla nesprávny dátum narodenia J. Salka, ostalo to však už tak).

Na záver jedna zo Salkových inšpirujúcich myšlienok: „Nádej spočíva v snoch, vo fantázii a odvahe tých, ktorí sa odvážia premeniť sny na realitu.“

Zuzana Baranová

Dovolenka v Turecku

Medzi peknú dovolenku mojej dôchodkovej turistiky by som zaradil aj pút „Po stopách sv. Pavla“ cez Grécko, Turecko a späť cez Grécko, Taliansko a Rakúsko na Slovensko.

Krásna púť s náboženskou tematikou a dennými sv. omšami sa začala na letisku v Bratislave s následným preletom do Solúne (Thessaloniki).

V Solúni sme si prezreli pôsobisko solúnskych bratov Cyrila a Metoda, vierozvestcov a zakladateľov slovanského písomníctva. Tu mal svoje pôsobisko aj sv. Pavol, kde hlásal slovo Božie a písal svoje známe listy filipanom, efezanom, koryntanom a solúňanom. Celé centrum mesta je jedným obrovským archeologickým náleziskom. Navštívili sme Agoru, známu Červenú vežu ako aj jediný katolícky kostol v Solúni. Na druhý deň sme sa presúvali do starodávneho mesta Filipi, kde sv. Pavol hlásal a za svoje názory aj bol väznený. Pokračovali sme do Kavalu, kde sv. Pavol na svojich cestách po prvýkrát vstúpil na európsku pevninu a pokračovali sme smerom do Istambulu bývalého hlavného mesta Byzantskej a neskôr aj Osmanskej ríše. Po raňajkách sme navštívili Národné múzeum, Saray – podzemné nádrže vody, známy Hipodrom, Modrú mešitu a chrám Božej múdrosti – Aya Sofia. Nasledujúci deň sme navštívili skvost tureckej ríše, sultánsky palác Topkapi s három a komnatami s mnohými nesmiernymi pokladmi Osmanskej ríše, ako aj svetoznámy Starý bazár a Sultánovu mešitu. Snáď ako zážitok na celý život mi zostane improvizovaná ranná svätá omša našich desiatich spolupútnikov, farárov, na streche hotela s množstvom minaretov v pozadí. Po raňajkách sme sa autokarovou prehliadkou mesta vydali smerom na Canakale, mesta známeho z bojov za nezávislosť Turecka od Britov pod vedením vodcu Atatürka. Plavbou trajektom cez úžinu Dardanely sme sa dostali do Ázie. Návštevou vykopávk v Homérovej Tróji sme si pripomenuli desaťročnú vojnu medzi trójskymi a gréckymi vojskami kvôli krásnej Helene, ktorú uniesol spartskému kráľovi milovník Paris.

Modrá mešita v Istambule

Pamukale – termálny prameň

Po raňajkách nasledovala návšteva zrúcanín Bergama, jedného z najstarších, najznámejších a najimpozantnejších miest starého Turecka a prehliadka archeologických pozostatkov Pergamonu s pôsobivou Akropolou a amfiteátrom. Po raňajkách sme navštívili starobylé mesto Efez s pozostatkami jedného zo siedmich divov antického sveta – Chrám bohyně Artemis, navštívili sme Celsiovu knižnicu, amfiteáter, agoru a iné antické pamiatky. V neďalekom mestečku sme navštívili kostol s hrobom sv. Jána a dom, v ktorom údajne žila a zomrela Panna Mária zo Selčuku. Tu nám umožnili slúžiť sv. omšu pod holým nebom a počas spievania našich krásnych mariánskych piesní sme sa stali stredobodom pozornosti japonských turistov a ich kamier a fotoaparátov. Zaujímavosťou tohto pútnického miesta je aj tzv. múr želaní, kde pútnici vkladajú svoje na papierik napísané prosby do škáročiek medzi kamene múru (obdobu židovského Múru nárekov v Jeruzaleme). Na ďalší deň sme sa loďou previezli na grécky ostrov Patmos, kde sv. Ján vo väzení napísal Knihu zjavení. Po návšteve kláštora sv. Jána Evangelistu a jaskyne Apokalypsy sme sa v podvečer loďou preplavili späť na pevninu. Na ďalší deň sme navštívili svetoznáme dedičstvo UNESCO – Bavlníkové vodopády Pamukale s liečivými termálnymi prameňmi, kde sme viacerí odskúšali blahodárne liečivé účinky horúcej vody a prilahlé veľmi rozsiahle antické mesto Hieropolis. Ďalším cieľom nášho putovania bolo starodávne mesto Myra, kde pôsobil biskup sv. Mikuláš, ktorý sa preslávil svojou dobrosrdečnosťou a podporou chudobných. Traduje sa najmä štedré, ale tajné obdarovanie troch dcér miestneho remeselníka, aby sa mohli vydať, nakoľko otec nemal peniaze na ich veno. Po veľmi skorých raňajkách sme sa trajektom preplavili na ostrov Chios, prezreli sme si kláštor Nea Moni, ktorý je skvostom architektúry jedenásteho storočia.

Po kúpaní v mori sme sa nočným trajektom preplavili do prístavu Pireus a následne do Atén, kde sme autokarovou prehliadkou mesta videli mesto, ako také. Absolvovali sme pešiu návštevu Akropoly a vykopávok Agory, kde kázal sv. Pavol. Vystúpili sme aj na vyhladkový masív Aeropág s výhľadom na celé Atény, prístav Pireus a prilahlú krajinu. Na druhý deň sme navštívili Nové archeologické múzeum, videli výmenu čestnej stráže pred prezidentským palácom a pešo si prezreli mesto. Po raňajkách sme sa vydali na ďalšiu púť a prezreli si Koryntský prieplav a starobylý Korynt, kde sa na svojich ces-

tách zastavil a kázal sv. Pavol. Prezreli sme si archeologické Mykény, ako aj najzachovalejší amfiteáter Epidaurus. V mestečku Patras sme si pozreli baziliku Agios Andreas, kde je pochovaný sv. Ondrej – mučeník. Nalodením sa na obrovský trajekt sme sa nočnou, dennou a nočnou plavbou Jadranským morom dostali do Benátok. Naozaj krásnou čerešničkou na záver plavby bol ranný prejazd lode kanálom popred Námestie sv. Marka a výhľad z výšky ôsmej paluby na jednotlivé skvosty Benátok, pretože prístav je až na západnom konci mesta. Po vylodení sa sme si autokarovou prehliadkou prezreli Benátky a nonstop jazdou cez Taliansko a Rakúsko s malými občerstvovacími prestávkami sme sa šťastne dopravili do Bratislavy.

Po návrate domov a s odstupom času sme zhodnotili túto našu šestnásťdňovú púť ako veľmi hodnotnú a opäť sme sa presvedčili, že všade krásne, ale doma najlepšie. Dosť často berieme do rúk album s fotkami alebo si pripomíname náš pobyt počas sledovania tureckých seriálov.

Turecko, krajina, ako taká, nás prekvapila svojou čistotou a masívnou podporou rozvoja turistického ruchu, rozsiahlou výstavbou hotelových komplexov veľmi vysokej kvality. Nestretli sme sa s neochotou personálu hotelov, obchodníkov, či len obyčajných ľudí na ulici. Spomíname na nevtieravú ponuku pouličných predavačov, ktorý sa snažia znížením cien predajť čo najviac svojich tovarov rôznej kvality. Bežné cesty pomerne dobrej kvality sa sústavne priebežne upravujú, ale nestretli sme sa s klasickými diaľnicami.

Jedným slovom, pomenovanie „turecké hospodárstvo“ by som preniesol skôr do krajín, ktoré sme navštívili na tejto púti neskôr, vrátane Slovenska.

M. Stilhaammer

Milí Polio-priatelia,

chcem sa veľmi srdečne poďakovať v mene všetkých členov našej Poliodrinky našej Rade AP. Ako viete, bola som tiež iniciátorom zmeny v Indikačnom zozname kúpeľnej starostlivosti, aby naša diagnóza bola zaradená do kategórie „A“. Z toho dôvodu mi náš pán predseda, ako ho familiárne volám Števkó, zasielal všetky príspevky k tejto problematike. Ono sa to ľahko povie, ale naša legislatíva je tak komplikovaná, že presadiť akúkoľvek zmenu je ťažké. Jeho angažovanosť, húževnatosť a verva, s akou sa do tohto boja pustil, ma v dobrom ohromila. Mal tak veľa stretnutí a oslovil e-mailom toľko vhodných a kompetentných ľudí, ktorí by mohli byť nápomocní k realizácii tejto zmeny. Keď chcete komunikovať s odborníkmi v akejkoľvek oblasti, potrebujete mať nielen dobrú slovnú zásobu, ale aj vyjadrovacie schopnosti a cit pre správnu štylizáciu, aby ste v čo najstručnejšom texte vystihli čo najviac. Túto schopnosť náš p. predseda naozaj má. Listy, ktoré napísal profesorom Turčánimu a Lisému boli na veľmi vysokej úrovni. Taktiež aj sprievodný list k petičným hárkom adresovaný pani ministerke zdravotníctva bol excelentný a vystihol všetko, čo nás trápi. Keď som si predstavila, koľko času pri formulácii listov a k pripomienkam k návrhu Zákona o zdravotnej starostlivosti musel stráviť, tak ma to až dojalo. Ešte aj zabezpečiť kópie takého množstva petičných hárkov, zistiť si adresy a kontakty, no - ďakujeme Ti Števkó a veľmi si to ceníme. Ja pevne verím, že takáto snaha a iniciatíva prinesie úspech.

Našu úprimnú vďaku si zaslúžia aj ostatní členovia Rady. MUDr. Zuzka Baranová tiež pomáhala v odborných záležitostiach, s petičnými hárkami mali kopu práce všetci, ale sme radi, že sa ich zozbieralo tak veľa. Naša Alicka je už toľké roky chrbtová kosť našej AP a je nepostrádateľná pri organizovaní našich víkendových a rekondičných pobytov, na ktoré sa tak tešíme a radi chodíme. Ona už vie, kto a s kým chce byť ubytovaný, každému sa snaží vyhovieť a vyjsť v ústrety a nájdú sa aj takí, ktorí jej to vôbec neulahčujú, keď do poslednej chvíle nenahlásia, či sa chcú zúčastniť pobytu, alebo nie. Anička Hmiráková nám sprostredkováva rôzne informácie a aj tento náš časopis, všetky písomnosti treba vytlačiť, poslať, či už elektronicky, alebo poštou. Helenka Kánová pevne a spravodlivo drží „našu kasičku“, aj s tomboleou má kopu práce. Jožko Danek sa stará o technické záležitosti a našu webovú stránku. Veľká vďaka patrí aj Marike Mrúzkovej. Patrila k prvým zakladateľom našej AP, bola dušou organizácie, aj nášho časopisu „Informátor“.

Všetci, aj členovia kontrolnej komisie sú pre našu AP veľmi dôležití. Snažia sa, aby naša AP získala nejaké finančné prostriedky z 2 % dane z príjmu a kopu iných záležitostí, o ktorých my členovia ani nevieme.

Musíme si uvedomiť, že to všetko robia bez finančnej odmeny, jednoducho zadarmo, lebo to robia radi, nezištne a hlavne pre nás.

Preto na záver chcem za nás všetkých povedať jedno veľké, obrovské **ĎAKUJEM**.

Želám všetkým veľa zdravia, aby ste bez ujmy na zdraví prežili blížiacu sa zimu a ja sa už teraz teším na náš víkendový pobyt.

Vaša Anna Porembová

A bolo nám veľmi fajn

Toto je foto z diskotéky víkendového pobytu dňa 10. mája 2014 v hoteli Satelit Piešťany. Bolo nás 65 a prišli nás pozrieť aj Majka a Ondrej Mockovi, ktorí ostali aj na diskotéku.

Okrem našich členov sa na našom stretnutí zúčastnili aj členovia Polio organizácie v Maďarsku, s ktorými sme sa v rámci našich znalostí maďarského a anglického jazyka celkom pekne porozprávali a odovzdali si navzájom skúsenosti najmä s liečbou post polio syndrómu. (Píše o tom aj Marika vo svojom článku v českom Zpravodaji. Ten sme prevzali v češtine.)

Počasiu nám bolo tiež naklonené, mohli sme si posediť na pešej zóne pri zmrzline a tí mobilnejší sa aj poprechádzali po širšom okolí. Aj keď minulé zima nebola taká tuhá, predsa sme sa len potešili jarnému slniečku.

A ako pri každom rozchode v nedeľu ráno sme si sľúbili, že za rok sa stretneme znova.

as

Stretnutie členov bratislavského klubu AP

Dňa 17. júna 2014 sa cca dve desiatky členov bratislavského klubu AP stretlo na každoročnom stretnutí. Ako roky plynú, schádza sa nás čím ďalej tým menej, hlavne z dôvodov zhoršujúcej sa mobility. Toto stretnutie robíme hlavne pre tých, ktorí sa nemôžu už zúčastňovať našich akcií mimo Bratislavu, ale zaujíma ich dianie v asociácii.

Pozvanie na naše stretnutie prijala aj predsedníčka SZTP – Ing. Monika Vrábľová. Oboznámila nás so zlou finančnou situáciou na RC SZTP.

Predseda Asociácie polio PhDr. Štefan Grajčár, ktorý viedol toto zasadnutie, predniesol dôležitý bod programu a to, petíciu, ktorou chceme získať podpisy na podporu zmeny Indikačného zoznamu liečebného pobytu zo skupiny B do skupiny A ako následok postpoliosyndromu.

V diskusii sa rozoberali rôzne problémy, ktoré trápia jednotlivcov.

Naše stretnutie sme spestrili malým občerstvením, ktoré sme si pripravili sami. Ku káve prispeli niektoré členky sladkými dobrotami.

Ondro Mocko urobil množstvo fotografií, z ktorých niekoľko nájdete vo fotodokumentácii tohto čísla.

***Pri overovaní záujmu o členstvo v AP sa nám
vrátilo niekoľko obálok s oznámením,
že dotyčná osoba zomrela. Dodatočne
vyslovujeme sústrasť nad ich úmrtím:***

***Balaž Alexander, Dovalovský Emil,
MUDr. Chovancová Anna,
MUDr. Stránska Katarína, Tkáčik Peter***

Češť ich pamiatke!

Naši jubilanti v roku 2015

55 rokov

27. 6. 1960	Gregová Emília	Košice
-------------	----------------	--------

60 rokov

26. 1. 1955	JUDr. Borovičková Eva	Košice
10. 5. 1955	JUDr. Dlabalová Marta	Košické Olšany
7. 6. 1955	RNDr. Neklapilová Jarmila	Vsetín
8. 6. 1955	Pukk Ladislav	Nové Zámky
11. 6. 1955	Feriancová Anna	Žiar nad Hronom
13. 6. 1955	RNDr. Bezecný Ján, CSc.	Dubnica nad Váhom
20. 7. 1955	Ivan Ladislav	Modra
20. 7. 1955	Pribulová Janka	Modra
12. 8. 1955	Šebianová Janka	Zvolen
30. 8. 1955	Mgr. Mruzková Mária	Ostrava-Poruba
12. 10. 1955	Ing. Gašová Marcela	Bratislava
17. 11. 1955	Ing. Bréda Miroslav	Budkovce

65 rokov

14. 3. 1950	Papová Monika	Tvrdošovce
11. 4. 1950	Chovancová Chovancová	Myjava
30. 5. 1950	Kopeček František	Most
7. 7. 1950	Kohelová Mária	Trstice
18. 8. 1950	Jurkovičová Mária	Bratislava
22. 8. 1950	Horváthová Alžbeta	Mýtna Ludany
11. 9. 1950	Masláková Anna	Podvysoká
20. 9. 1950	Bánk Tibor	Košice
23. 10. 1950	Jurašková Anna	Košice-Šaca
22. 12. 1950	PhDr. Grajcár Štefan	Bratislava

70 rokov

1. 8. 1945	Mišľanová Valéria	Sobrance
20. 11. 1945	Homza Matej	Michalovce

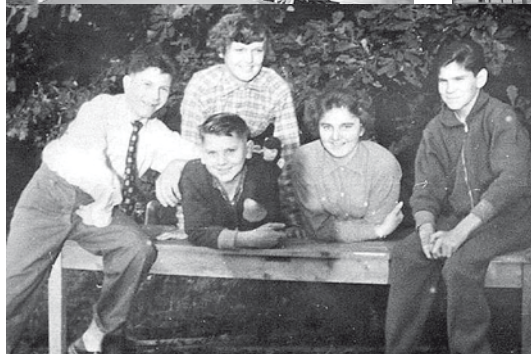
75 rokov

20. 2. 1940	Kováčová Irena	Spišská Nová Ves
23. 3. 1940	Chochúľová Anna	Cífer
29. 3. 1940	Šúry Eduard	Sereď
22. 4. 1940	Ing. Pobežalová Aurélia	Bratislava
9. 5. 1940	Ing. Kán František	Bratislava
4. 7. 1940	Képesová Oľga	Košice
5. 7. 1940	Rovňáková Mária	Sobrance
12. 8. 1940	Petráňová Blažena	Slovenské Pravno

Rekondičný pobyt v Máji

Stretnutie vo Veľkých Losinách

*Poznali ste sa? Ak áno, ozvite sa
Ondrovi Mockovi.*

Členovia maďarskej degelácie s Marikou a Števom na víkendovom stretnutí.

Stretnutie bratislavského klubu AP

Zloženie Rady Asociácie polio v SR

- Predseda:** **PhDr. Štefan Grajčár**, Žehrianska 7, 851 01 Bratislava
Tel.: 02/2070 2336 D (domov), 02/2092 2281Z, 0905/542 748,
e-mail: grajcar@chello.sk, stefan.grajcar@gmail.com
- Podpredsedovia:** **Ing. Vojtech Antošovský**, Kutuzovova 2, 831 03 Bratislava
Tel.: 02/4437 2992 D, 0905/864 489,
e-mail: vojtech.antosovsky@azet.sk
Ing. Alica Suchá, Púpavová 24, 841 04 Bratislava
Tel.: 02/6542 7959 D, 0903/949 136
e-mail: suchaalica@gmail.com, a.sucha29@upcmil.sk
- Tajomníčka:** **Mgr. Anna Hmiráková**
M. R. Štefánika 589/68, 907 01 Myjava, tel.: 0904/977 341
e-mail: a.hmirakova@centrum.sk, annah589@gmail.com
- Hospodárka:** **Helena Kánová**, L. Dérera 2, 831 01 Bratislava
Tel.: 02/5477 2951 D, 0914/147 653
- Členovia:** **MUDr. Zuzana Baranová, PhD**
Nám. L. Novomeského 5, 040 01 Košice
Tel.: 055/625 0727 D, 055/640 3688 Z, 0905/317 413
e-mail: zuza.baran@gmail.com
Ing. Jozef Danek
Lehotského 4, 811 05 Bratislava, tel.: 02/5249 5417 D, 0907/626 212
e-mail: jdanek@nexta.sk, danek.jozef@gmail.com
Daniela Kőböllová, Malohontská 26/7, 979 01 Rimavská Sobota
Tel.: 047/563 41 39 D, 0904/866 587
e-mail: daniela.kobolova@gmail.com
Ing. Jozefína Slezáková
Tematínska 7, 915 01 Nové Mesto n/Váhom
Tel.: 032/7714 403 D, 033/7725 741 Z, 0903/237 285
e-mail: jozefina.slezakova@gmail.com

Kontrolná komisia AP v SR

- Predsedníčka:** **Jana Šebianová**
Novozámocká 2473/3, 960 01 Zvolen
Tel.: 045/5332 148 D, 0908/148 544, e-mail: j.sebianova@gmail.com
- Členovia:** **Ing. Milan Dovhun**
Nekyje na Ostrove 64, 930 25 Vrakúň
Tel.: 0903/141 030, e-mail: hela_milo@hotmail.com
Miloš Stilhammer
Bakošova 28, 841 03 Bratislava, tel.: 0911/323 379
e-mail: milos.stilhammer@gmail.com

**Rada Asociácie polio
praje všetkým svojim členom
pokojné a radostné Vianoce,
do Nového roku 2015
veľa zdravia a spokojnosti.**

Informátor Asociácie polio v SR

Vydáva a bezplatne rozširuje pre svojich členov a priaznivcov AP v SR

Zostavila: Ing. Alica Suchá, grafická úprava: Elena Senková, vytlačil: Kartprint
